

PLANINSKA
ZVEZA
SLOVENIJE | ALPINE
ASSOCIATION
OF SLOVENIA

Ob železnici 30 a
p. p. 214
SI-1001 Ljubljana
W www.pzs.si

E info@pzs.si
T +386 (0)1 43 45 680
F +386 (0)1 43 45 691
ID DDV SI62316133
IBAN SI56 6100 0001 6522 551

KOMISIJA ZA ALPINIZEM
T +386 (0)1 43 45 686
E alpinizem@pzs.si
W <https://ka.pzs.si>

Uporaba svedrovcev v slovenskih gorah - stališče IO KA PZS

Komisija za alpinizem (KA) PZS je konec leta 2018 in v začetku leta 2019 sprožila strokovno razpravo na temo uporabe svedrovcev v slovenskih alpinističnih smereh.

Glavni namen razprave je bil aktualizirati problematiko na temo dodajanja svedrovcev v obstoječih smereh, na grebenih, na različnih sidriščih ter tudi v novih smereh itn. Glede na dejstvo, da se je v zadnjih letih pojavil interes nekaterih plezalcev, ki želijo, da se v določenih že obstoječih (klasičnih) smereh v alpskih stenah doda večje ali manjše število svedrovcev, ki bi v večji ali manjši meri nadomestili sicer klasično varovanje s klini in/ali premičnimi varovali, smo na KA PZS želeli soočiti različne poglede na to temo. Hkrati se je izkazalo, da je obstoječi alpinistični etični kodeks, ki govori o (ne)uporabi svedrovcev (pre)ohlapien in ne dovolj natančen za današnji čas. Poleg (ne)opremljanja že obstoječih smeri s svedrovci, smo v razpravi izpostavili tudi (ne)opremljanje obstoječih in novih sidrišč za spuste, obstoječe stare (in dotrajane) svedrovce, ki so bili v smereh zavrtani v preteklosti, ter priporočila za nameščanje svedrovcev pri plezanju novih smeri ali (morebitno) nameščanje svedrovcev v že obstoječe smeri ter drugje (npr. sidrišča za spust itn.).

KA PZS je želela doseči dogovor, ki ga podpira večina slovenskih alpinistov in ki bo v skladu s slovensko alpinistično tradicijo, v duhu preteklega alpinističnega udejstvovanja v slovenskih stenah ter v duhu sodobnih (svetovnih) alpinističnih trendov. Na to temo so bili organizirani okrogla miza, sestanki z načelniki ter člani odsekov po regijah ter številni pogovori z različnimi alpinisti. Dokument, ki je pred nami in ki bo služil kot osnova za nadaljnjo obravnavo te tematike, je bil poslan načelnikom odsekov in klubov (članstvu) v javno obravnavo. Nekaj odziva je bilo, sicer pa večina odsekov (članstva) podpira stališča KA PZS (junij 2020).

KA PZS želi in pričakuje, da se na tem področju vzpostavi sistemski rešitev in red, ki bosta celostno, trajnostno ter etično na ustrezni ravni urejala omenjeno problematiko danes in v prihodnje.

KA PZS se zaveda, da se časi spreminjajo in da se z novimi generacijami ter novimi pristopi in nazori spreminja tudi odnos do alpinizma in ne nazadnje tudi do opremljenosti že obstoječih alpinističnih smeri. Prav tako se KA PZS zaveda, da so obstoječe klasične, modernejšie ter ostale smeri tudi avtorsko delo posameznikov, ki odražajo duh alpinizma določenega časa (športni, etični ...). KA PZS želi to ohraniti za bodoče rodove, ki se bodo želeli ukvarjati z alpinizmom na način, kot so ga izvajali naši predhodniki.

KA PZS ne podpira opremljanja že obstoječih alpinističnih smeri s svedrovci, zlasti ne pomembnejših klasik, ki so v določenem času pomenile tako športni kot mentalni premik v alpinizmu. Alpinistične klasike (npr. Direktna v Špiku, Čopov steber, Aschenberner itn.), ki spadajo v »železni repertoar« slovenskih alpinističnih smeri, morajo, kolikor je še mogoče, ohraniti svoj karakter, ki so ga prejele ob svojem nastanku. Prav tako velja za ostale pomembnejše alpinistične smeri (npr. Parižanka v Debeli peči, Stopnice v nebo v Triglavu, Črni biser v Travniku itn.), ki so zaznamovale slovensko alpinistično udejstvovanje čez čas.

V slovenskem alpskem prostoru je preko 230 delno ali popolnoma s svedrovci opremljenih smeri. Prostora za nove delno ali popolnoma navrtane smeri je še veliko. Stališče KA PZS je, da, v kolikor obstaja interes za navrtane smeri (in ta obstaja), naj se te začnejo delati in plezati. Linije klasičnih,

modernejših (npr. Metropolis v Triglavu, Smer norčkov v Šitah itn) ter ostalih alpinističnih smeri so zasedene in to je treba spoštovati.

Kljub temu KA PZS popolnoma ne zavrača uporabe svedrovcev. Kot so razlogi za neuporabo, so tudi razlogi, ki govorijo v prid uporabe svedrovcev. Značilnosti slovenskih Alp so na svoj način zaznamovale alpinistično udejstvovanje čez čas, zlasti nameščanje varovanja med plezanjem smeri poleti in pozimi. Že v preteklosti so bile preplezane smeri, predvsem po letu 1990, kjer so bili na določenih mestih nameščeni svedrovci. Predvsem na mestih, kjer »klasično« varovanje ni mogoče in bi plezanje teh mest brez varovanja predstavljalo nepotrebno tveganje. Vsaka alpinistična smer je edinstvena in kolikor je alpinističnih smeri, toliko je različnih situacij.

KA PZS bo ob določenih izpolnjenih pogojih dala soglasje k namestitvi svedrovcev v obstoječo alpinistično smer, če se bo za to pojavila dovolj močna argumentacija in/ali podpora širše slovenske alpinistične srenje.

Glede uporabe svedrovcev se KA PZS opredeljuje v nadaljevanju pričujočega dokumenta.

KA PZS pričakuje, da se nameščanje svedrovcev, kjer bo to upravičeno in dovoljeno, izvaja sistemsko, pregledno, strokovno in pod nadzorom KA PZS. Vsako nameščanje svedrovcev na svojo pest v obstoječih (zlasti klasičnih) alpinističnih smereh, brez soglasja KA PZS, je nedopustno. Določene meje je treba postaviti zaradi pravil in reda, trajnosti, alpinistične preteklosti ter ohranjanja alpinističnih vrednot. Predvsem pa bomo morali kot alpinistična skupnost in kot posamezniki ta pravila v praksi izvajati in spoštovati.

Uporaba svedrovcev v slovenskih gorah

- 1.) Uporabo svedrovcev v smereh ali na grebenih slovenskih Alp bo urejena v treh ločenih dokumentih KA PZS:
 - a.) Stališča KA PZS glede uporabe svedrovcev v slovenskih gorah.**
V njih KA PZS predstavlja stališča in napotke, kako se v praksi soočati s problematiko nameščanja svedrovcev v slovenskih stenah.
 - b.) Etični kodeks slovenskih alpinistov.**
Kodeks bo dopolnjen skladno z vsebino doseženega dogovora glede (ne)uporabe svedrovcev.
 - c.) Priporočila za opremljanje (novih) smeri s svedrovci.**
V priporočilih bo KA PZS predstavila navodila, napotke in smernice za opremljanje novih smeri s svedrovci ter (morebitno) nameščanje svedrovcev v že obstoječe smeri ter druge (npr. sidrišča za spusti, itn).
- 2.) V preteklosti so bili svedrovci v slovenskih gorah že uporabljeni v različnem obsegu in na različne načine:
 - a.) Pri plezanju klasičnih, modernejših ter ostalih alpinističnih smeri kot vmesno varovanje ali na sidriščih.
 - b.) Pri opravljanju zimskih ponovitev so bili v določenih smereh dodani posamezni svedrovci.
 - c.) Pri plezanju lednih slapov so ponekod uporabljeni za sidrišča.
 - d.) Pri plezanju kombiniranih smeri za vmesno varovanje v skali ter za sidrišča.
 - e.) Za sidrišča za spust po vrvi.
 - f.) Pri plezanju novih opremljenih ali delno opremljenih smeri, kjer so sidrišča ter vmesno varovanje delno ali v celoti opremljeni s svedrovci.
 - g.) Za potrebe reševanja s strani GRS.
 - h.) V »visokogorskih« plezališčih.
 - i.) V plezališčih za plezanje z orodji v skali (drytooling).

- j.) Na posameznih mestih prehodov, grebenov, brezpotij itn., z namenom vmesnega varovanja ali spusta po vrvi.
 - k.) Na področjih, kjer se uporabljajo za potrebe usposabljanja ter vadbe alpinističnih, gorsko-reševalnih, gorsko-vodniških, vojaških, jamarskih itn. veščin.
- 3.) KA PZS dovoljuje uporabo svedrovcev v slovenskem alpskem prostoru (alpinistične smeri, grebeni, brezpotja itn.) v naslednjih primerih:
- 3.1 Zamenjava starih, dotrajanih, poškodovanih in slabo zavrtanih obstoječih svedrovcev:
 - a.) v klasičnih smereh, v modernih klasikah ter manj znanih obstoječih smereh,
 - b.) v s svedrovci opremljenih ali delno opremljenih smereh,
 - c.) v skalno-lednih kombiniranih smereh,
 - d.) pri že obstoječih sidriščih za spuste,
 - e.) pri obstoječih sidriščih v zaledenelih slapovih,
 - f.) na za ta namen posebej določenih območjih, kjer se svedrovci uporabljajo za potrebe usposabljanja ter vadbe alpinističnih, gorsko-reševalnih, gorsko-vodniških, vojaških, jamarskih veščin ter hoje po gurti itn..
 - 3.2 Pri opremljanju novih alpskih navrtanih smereh. To ne velja za mesta ali odseke, kjer nove smeri prekrizajo ali deloma potekajo po že obstoječi smeri (Slednje bo podrobneje določeno in opisano v »Priporočilih za opremljanje novih smeri s svedrovci«).
 - 3.3 Pri določenih sidriščih za spust, kjer so ti zdaj opremljeni s klini ali na drug način.
 - 3.4 V »visokogorskih« plezališčih.
 - 3.5 V plezališčih za plezanje z orodji v skali (drytooling).
 - 3.6 V posebnih primerih izvajanja reševalnih akcij GRS (npr. uporaba svedrovcev z namenom reševanja GRS).
 - 3.7 V primeru usposabljanja na zgolj za to posebno določenih mestih, ki jih bo potrdila KA PZS (npr. balvan v Kurji dolini, KSA).
 - 3.8 V ostalih posebnih primerih, kjer bo KA PZS izjemoma dovolila uporabo svedrovcev zaradi argumentiranih razlogov (npr. (delno) preopremljanje že obstoječe alpinistične smeri s svedrovci ob posebnem dovoljenju KA PZS).
- 4.) KA PZS ne dovoljuje uporabe svedrovcev v slovenskem alpskem prostoru nikjer, razen, kjer to izrecno dovoljuje. To pomeni, da je kakršnokoli dodajanje svedrovcev v obstoječih smereh, na grebenih, na brezpotjih itn., kjer je bil ob nastanku smeri (ob plezanju prvenstvenega vzpona) uporabljen klasičen način varovanja s klini ter ostalimi premičnimi varovali, prepovedano!
- 5.) Pravila za zamenjavo starih in dotrajanih svedrovcev ali dodajanje svedrovcev

Vsaka zamenjava starih, dotrajanih svedrovcev, dodajanje novih na sidriščih za spust itn., mora biti narejena v skladu z dogovorom in privolitvijo KA PZS, v skladu s priporočili za opremljanje novih smeri s svedrovci, v skladu z navodili proizvajalcev svedrovcev ter v skladu z navodili v veljavnem priročniku KŠP »Opremljanje plezališč«.

Brez dovoljenja in soglasja KA PZS se v nobenem primeru ne sme spreminjati karakterja smeri ali dodajati večjega števila svedrovcev od dogovorjenega.

Vsaka alpinistična smer ter vsa ostala zgoraj naštetá področja bodo v povezavi s preopremljanjem obravnavani individualno.

Vsako pobudo za zamenjavo starih svedrovcev mora posameznik, skupina ali organizacija posredovati v elektronski obliki na KA PZS (alpinizem@pzs.si). Pobudniki so lahko le osebe s statusom alpinista,

licenciranega alpinističnega inštruktorja, gorskega reševalca, licenciranega gorskega vodnika ter v posebnih primerih drugi (Slovenska vojska, jamarji itn.) v skladu z dogovorom KA PZS.

Pobudniki izpolnijo obrazec »(Pre)opremljanje alpinistične smeri, grebena ali sidrišča za spust ter drugo« in ga pošljejo na omenjeni elektronski naslov.

Posamezniki, ki bodo menjali stare ali dodajali nove svedrovce, so lahko le sposobni posamezniki (alpinisti, alpinistični inštruktorji, gorski reševalci ali gorski vodniki), ki jim bo KA PZS na podlagi dokazanih kompetenc dovolila izpeljati zamenjavo starih svedrovcev v posamezni smeri.

KA PZS bo vsako pobudo preučila in jo potrdila ali zavrnila.

- 6.) KA PZS se ne more zavezati, da bo zagotavljala finančna sredstva za preopremljanje smeri, ker za to nima namenskih sredstev. Če bodo ta sredstva s strani KA PZS na voljo, bodo AO in alpinistični klubi o tem obveščeni.
- 7.) KA PZS ne bo v nobenem primeru prevzemala nikakršne odgovornosti za kakovost novih nameščenih svedrovcev, za njihovo število in mesto v določenem raztežaju ali na sidrišču, ne glede na to, ali gre za zamenjavo starih svedrovcev ali starega sidrišča (za spust po vrvi) ali pa za plezanje in opremljanje prvenstvene smeri. KA PZS smatra nameščene svedrovce kot eno izmed možnosti varovanja (vmesnega, na sidriščih ali drugje). Za kakršnokoli alpinistično plezanje morajo biti posamezniki ustrezno usposobljeni in imeti ustrezen alpinistični status in le kot taki lahko izvajajo samostojno alpinistično dejavnost. KA PZS smatra plezanje delno ali v celoti navrtanih smeri v alpskih stenah kot katerokoli drugo alpinistično plezanje in je dovoljeno le usposobljenim posameznikom z ustreznimi statusom (alpinist, alpinistični inštruktor, gorski vodnik, gorski reševalec ali alpinistični tečajnik in alpinistični pripravnik v procesu šolanja).
- 8.) Tako kot nameščanje svedrovcev brez dovoljenja in soglasja KA PZS, je strogo prepovedano tudi vsakršno odstranjevanje svedrovcev.
- 9.) KA PZS bo kršitev sklenjenega dogovora o (ne)uporabi svedrovcev in alpinističnega etičnega kodeksa javno obsodila. Če bo do kršitev prišlo, bo KA PZS preučila možnosti sankcioniranja posameznika, skupine ali organizacije ter se primerno odzvala.
- 10.) Nameščanje svedrovcev v novih smereh
 - a. KA PZS ne nasprotuje plezanju prvenstvenih smeri, ki bi bile delno ali v celoti opremljene s svedrovci.
 - b. KA PZS pričakuje, da bodo take smeri splezane v duhu plezanja prvenstvenih vzponov, alpinističnega etičnega kodeksa ter v skladu s priporočili za opremljanje novih smeri s svedrovci.
 - c. Obenem KA PZS meni, da je v slovenskem alpskem prostoru že kar nekaj delno ali v celoti navrtanih smeri (več kot 230) različnih težavnosti (od 4a do 8a+). Prostora za nove delno ali v celoti navrtane smeri je še dovolj. Če se pojavlja interes za več delno ali v celoti navrtanih smeri, KA PZS ne bo nasprotovala namenu posameznih alpinistov (plezalcev) za plezanje in opremljanje takih smeri.
- 11.) Če ima posameznik ali alpinistični kolektiv željo s svedrovci (pre) opremiti določeno že obstoječo (klasično) smer, mora na KA PZS nasloviti pobudo. KA PZS bo pobudo za delno ali v celoti opremljanje (klasične) smeri s svedrovci ustrezno obravnavala. Če bo KA PZS končno odobrila delno ali v celoti opremljanje že obstoječe smeri s svedrovci, bo to moralo biti

izvedeno na način, kot je zapisano v točki 5. Za odobritev delnega ali v celoti opremljanja že obstoječe smeri bo KA PZS imela naslednje zahteve:

- a.) Pisna predstavitev jasno argumentirane pobude za delno ali celotno opremljanje že obstoječe smeri, grebena ali kje drugje v gorah, z ostalimi osnovnimi podatki (obrazec).
- b.) Privolitev avtorja smeri (če je ta še živ). Če je pobudnik za opremljanje sicer klasično splezane smeri avtor sam, mora, tako kot kdorkoli drug, priskrbeti potrebna dovoljenja in soglasja. Sama smer je sicer avtorsko delo, vendar je postavljeno v okolje, ki je na voljo celotni alpinistični skupnosti.
- c.) Po potrebi ostala dokumentacija in dokazila (npr. fotografije in drugo), ki bodo podpirale namero pobudnikov.

KA PZS bo na podlagi predložene dokumentacije in argumentacije pobudo odobrila ali zavrnila.

Zavedati se moramo, da ko se enkrat obstoječa alpinistična smer (delno ali v celoti) opremi s svedrovci, se karakter te smeri nepopravljivo spremeni. Pri odločitvi se morata upoštevati zgodovinska vrednost in pomen smeri za razvoj alpinizma, posebej za razvoj mlajših generacij, prav tako tudi sporočilo, ki bi ga tako dejanje (nameščanje svedrovcev) lahko imelo za nadaljnji razvoj slovenskega alpinizma.

Določena zgodovinsko in alpinistično pomembna območja (stene in smeri) so in bodo načeloma popolnoma izvzete iz možnosti nameščanja svedrovcev v obstoječe smeri (npr. Triglav, Travnik, Šite itn.). Za določena področja ali določene smeri se lahko, ob vsem upoštevanem, naredi premik k delnemu ali celotnemu (pre) opremljanju obstoječih smeri. (Termina delno ali popolno opremljena smer bo KA PZS natančneje opredelila v »priporočilih za opremljanje novih smeri s svedrovci.«)

12.) KA PZS bo vsako pobudo za (pre)opremljanje s svedrovci obravnavala resno, preudarno, v skladu s sprejetimi načeli, smernicami in priporočili ter v skladu z etičnim kodeksom slovenskih alpinistov in plezalcev, zgodovinskim kontekstom, tradicijo slovenskega alpinizma ter trenutno uveljavljenimi slovenskimi in svetovnimi alpinističnimi trendi.

13.) Ne glede na (ne) dodajanje novih ali zamenjavo starih svedrovcev, se moramo zavedati tudi osebne odgovornosti vsakega alpinista, ki mora v prvi vrsti med izvajanjem kakršne koli alpinistične dejavnosti poskrbeti za svojo in soplezalčevo varnost. Med drugim to v praksi pomeni tudi, da se v npr. posameznem raztežaju določene alpinistične smeri (ali drugje v gorskem prostoru) preverijo in zamenja poškodovan, dotrajan ali slab klin. KA PZS spodbuja vse alpiniste, da ob stiku s slabim (i) klinom (i) le te(ga) zamenjajo na način, ki so ga v procesu usposabljanja usvojili v matičnih odsekih ali klubih ter pri opravljanju izpita za alpinista. Preverjanje in ustrezna menjava slabega klina je ena glavnih lastnosti zrelega alpinista, ki opravlja alpinistični vzpon. Hkrati pa je to tudi odgovornost, ki jo nosimo vsi slovenski alpinisti, do naših slovenskih alpinističnih predhodnikov, do vseh alpinističnih smeri in do slovenskega alpinizma. KA PZS tudi odločno obsoja vsakršno izbijanje klinov za nadaljnjo lastno uporabo.

14.) KA PZS se že vnaprej zahvaljuje vsem, ki so pripravljeni dobronamerno sodelovati pri zamenjavi starih svedrovcev in/ali klinov v slovenskih alpinističnih smereh z namenom zmanjševanja nevarnosti, ki jih ti povzročajo. Enako velja za namestitve novih svedrovcev na sidriščih za spuste in drugje, kjer bo KA PZS temu soglašala. Prav posebna zahvala pa gre vsem avtorjem novih smeri, popolnoma alpinističnih in delno ali popolnoma opremljenih s svedrovci.